

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№

гр. София, 17.06.2020 г.

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 12
състав**, в закрито заседание на 17.06.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наталия Ангелова

като разгледа дело номер **13162** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство е по реда на чл. 203 и следващите от АПК.

Делото е образувано по искова молба заведена с вх. № 8077/19.06.2019г. по описа на Софийски градски съд, подадена от Б. С. А. с [ЕГН], против Българска народна банка със седалище [населено място], пл. К. А. I, № 1, представлявана от управителя Д. Р. и при условията на евентуалност срещу [фирма] с ЕИК [ЕИК] със седалище [населено място], Район К. село, бул. Ц. Б. III, № 41, представлявано от изпълнителния директор М. В., за претърпени от ищцата имуществени вреди в размер ва 2 835 953,55лв., представляващи левовата равностойност на сумата от 1 450 000 евро, поради незаконосъобразно отменен /канселиран превод на посочената сума в евро от банковата сметка на ищцата в Корпоративна търговска банка в несъстоятелност (КТБ) на дата 20.06.2014г.

Правното основание на исковата претенция е определено по Закона за задълженията и договорите – чл. 49 и чл. 50 от Закона за задълженията и договорите. В исковата молба са изложени твърдения, че действията на БНБ, съответно на неин служител или на системи/ съоръжения под нейно управление, извършени на 20.06.2014г., довели до отмяна /канселиране на въпросния превод, са определени като „виновни и противоправни“, тъй като били извършени без основание. Вследствие на тези действия сумата останала по банковата сметка на ищцата и нямала достъп до нея. Претендира се, че на основание посочените разпоредби от Закона за задълженията и договорите, БНБ била длъжна да възстанови въпросната сума, което обуславяло и правния интерес да бъде постановен осъдителен диспозитив.

За да изпрати на настоящия съд делото по компетентност, с определение от 21.10.2019г., постановено по гр. дело № 8118/2019г. по описа на СГС, Гражданско отделение, съдът е приел, че БНБ е публичен държавен орган, натоварен с властнически правомощия по упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4, пар. 1, т.8 от Регламент 575/2013г. на Европейския съвет и на Съвета от

26.06.2013г. и чл.1, ал.2 от Закона за кредитните институции.

За да е допустим за разглеждане от административните съдилища, искът за вреди срещу БНБ следва да има за основание само такива вреди, които са „причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица,“ – чл. 203, ал.1 АПК. В казуса по делото е изложено твърдение, че по информация от КТБ нареденият от ищцата превод е отменен /канцелиран същия ден от БНБ, съответно от неин служител и/или от съоръжения / системи под нейно наблюдение. В случая е фактически въпроси и по съществото на правния спор дали вследствие на фактически действия на орган на банката и/или „система за междубанкови разплащания“ е постигнат този резултат, доколкото според основанията в исковата молба няма данни на ищцата да е станало известно основанията за отказ/канцелиране на превода. След изясняване на тези обстоятелства съдът ще прецени и съответно даде указания по реда на чл.205, ал.2 АПК за надлежния ответник както и оглед преценката на основанията за допустимост по чл.204, ал.1 АПК – относно изискването актът, от който се претендират вредите да е отменен по надлежния ред, или фактическо действие – в който случай незаконосъобразността му се установява от съда, пред който е предявен искът за вреди – чл.204, ал. 4 АПК.

Също относно порока на действието, от което се претендират вредите, в исковата молба са изтъкнати твърдения, които са неотнормирани към основанията за незаконосъобразност на административен акт, по арг. от чл.146 АПК, респективно са нетонормирани към основанията за незаконосъобразност на фактическо действие на административен орган.

Исковата претенция се основава на твърдение, че действията, от които се претендират вредите са „виновни и противоправни, тъй като са без основание“. Установяването на противоправно поведение се осъществява само по реда и със способите, предвидени в НПК и е относимо към правонарушенията – т.е. към престъпленията, които са противоправни виновни наказуеми и обществено опасни деяния с по-висока степен на обществена опасност. В случай, че исковата претенция се основава на виновно и противоправно поведение, то съгласно субсидиарно приложимите разпоредби на ГПК относно доказателствата, е приложимо предвиденото по чл. 124, ал.5 ГПК, която допуска иск за установяване на престъпно обстоятелство от значение за едно гражданско правоотношение само когато наказателно преследване не може да бъде възбудено или е прекратено на някое от основанията по чл. 24, ал. 1, т. 2 - 5 или е спряно на някое от основанията по чл. 25, ал. 1, т. 2 или чл. 26 от Наказателно-процесуалния кодекс, и в случаите, когато извършителят на деянието е останал неоткрит. Такива обстоятелства не се твърдят в исковата молба и следователно, установяването на виновно и противоправно поведение на административен орган по повод издаването на административен акт или осъществяването на фактическо действие, довело като резултат отмяната на въпросния превод от банковата сметка на ищцата, е недопустимо да бъде установявано.

Към исковата молба е приложен договор за банков депозит. Към датата на наредения от ищцата банков превод - 20.06.2014г. по националното право са действащи разпоредбите на Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС- отм.) от 2009г.– отменен, а понастоящем е в сила Закон за платежните услуги и платежните системи от 2018г.

БНБ носи отговорност за функционирането на платежните системи, което най-малкото следва от чл.78в ЗПУПС (отм.), отделно от това има надзорни правомощия. Съгласно чл.78в, ал.1 в относимата редакция от ЗПУПС (отм.), участници в система с окончателност на сетълмена може да бъде само централна банка като БНБ, агент по сетълмена и системен оператор.

Също съгласно чл.111 п, ал.1 ЗПУПС (отм.), БНБ може да бъде оператор на системен компонент към системата за сетълмент в евро "Трансевропейска автоматизирана система за брутен сетълмент на експресни преводи в реално време (Т. 2/TARGET 2)", а видно от съобщение на сайта на банката: „на 1 февруари 2010 г. стартира националният системен компонент TARGET2-BNB. На същата дата започна работа и спомагателната система BISERA7-EUR, която обработва SEPA преводи и извършва сетълмент в TARGET2. БНБ като централна банка оперира TARGET2-BNB, администрира Националното бюро за услуги на TARGET2 и отговоря за бизнес взаимоотношенията с участниците в компонента и за координацията с Европейската централна банка и с участващите централни банки.“

Освен това съществува и „Единна зона за плащания в евро (SEPA) - „зона, в която потребителите, компаниите и другите икономически агенти ще имат възможност да нареждат и да получават плащания в евро при еднакви общи условия, права и задължения, независимо от местонахождението си на територията на Европейския съюз (ЕС). SEPA обхваща всички страни от ЕС“, също видно от сайта на БНБ.

Въпрос на доказване е следователно, коя система в случая е била приложима и каква е ролята на БНБ за отказ/канселиране на приетото за изпълнение преводно нареждане на ищцата.

В случая ищцата е уведомена само за отменен/канселиран превод, но не и на какво основание, нито от кого точно е извършено, поради което точните обстоятелства за това от кое лице и на какво основание, в кой точно момент е извършен отказа и други относими обстоятелства, към момента на исковата молба е действително възможно да не са известни на ищцата.

Причиняването на вредоносния резултат е възможно да се дължи на действия и бездействия на различни служители в системата на БНБ по управление и контрол на системите за сетълмента. Видно е от представените доказателства, че отмяната на превода е направена на 23.06.2014г. като е посочено „коригирано осчетоводяване на валутен превод“, а счетоводното отчитане на движенията по сметката е извършено от лице от банката, според доказателствата към исковата молба, ръководена към тази дата от назначените квестори от БНБ.

Претенцията на ищцата попада в приложното поле на 78д, ал.8 от ЗПУПС от 2009г. – отм., според която норма разпорежданията за превод поражда правно действие и имат задължителна сила за трети лица дори и в случай на оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо участник в система с окончателност на сетълмента, при условие, че нарежданията за превод са въведени в системата преди момента на налагане на оздравителните мерки. Няма обаче доказателства за работата на банката по обработката на получени и приети нареждания от нейни клиенти за преводи на 20.06.2014 г. Ноторно е известно, че на 20.06.2014г. КТБ е поставена под специален надзор с решение на БНБ от същата дата, обявено в Търговския регистър на 23.06.2014г. Съгласно чл. 119, ал. 2, т. 1 от ЗКИ, е разрешено изпълнението на задължения, възникнали от платежни нареждания, приети за сетълмент от банката

преди поставянето и под специален надзор.

Въпросът дали процесното платежно нареждане от 20.09.2014г. е станало неотменимо преди поставянето на банката под особен надзор и съответно е възникнало задължение за банката да завери сметката на получателя – също ищцата, е по същество и касае основателността на исковата претенция. Съгласно чл. 119, ал. 1 от ЗКИ нищожни са действията и сделките извършени от банката в нарушение на чл. 116, ал. 2, т. 1-4 от ЗКИ след обявяването в Търговския регистър на решението на БНБ. Също съгласно чл.119, ал.3, т.1 ЗКИ,

Отговорността по чл.1, ал.1 ЗОДОВ е обективна и безвиновна отговорност, а съгласно чл. 8, ал. 3 от същия закон държавата не отговаря по този ред, когато закон или указ е предвидил специален начин на обезщетяване, какъвто начин ЗПУПС (отм.) не е уредил. Също и в друг специален закон от разглежданата материя не се съдържат специални разпоредби за отговорност за вреди от административна дейност по въпросите, попадащи в приложното поле на същия закона. На следващо място, според разясненията, дадени в т.постановление № 2/2014 г. на Общото събрание на съдиите от Гражданска колегия на Върховния касационен съд и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд по т.дело № 2/2014 г. по описа на ВКС видът на незаконосъобразния акт, вредите от който подлежат на обезщетяване, определян по признаците, визирани в АПК, не се сочи като законов критерий за приложението на ЗОДОВ. За разлика от него понятието „административна дейност“ е посочено изрично както в съдържанието на чл.1, ал.1 ЗОДОВ, така и в заглавието ѝ - “Отговорност за дейност на администрацията“. Следователно, за да се квалифицира иска по посочената разпоредба, определяща е не правната природа на акта, от който се претендират вредите, а основният характер на дейността на органа, който го е издал. Българската народна банка е централна банка на Република България, според чл. 1, ал. 1 от Закона за Българската народна банка. Освен пряка отговорност в конкретния случай, според разпоредбите на Глава седма „ПЛАТЕЖЕН НАДЗОР“ от ЗПУПС отм. - чл.112,и следващите, БНБ осъществява платежен надзор, като правоотношенията по повод на тази дейност и останалите участници в системите за платежни услуги не са равнопоставени, такъв характер имат и отношенията с частноправните субекти, което е основание да се приеме, че в дейността на БНБ по повод платежните услуги, е административна дейност.

Следователно, правната квалификация на исковата претенция следва да се определи по чл.1, ал.1 ЗОДОВ и във връзка с чл.204, ал.4 АПК, доколкото не е налице изричен акт, подлежащ на съдебен контрол в отделно производство, а се касае за фактически действия, за които ищцата е уведомена - коригиране на прието за изпълнение платежно нареждане. При тези изводи, съдът следва да приеме, че исковата претенция срещу БНБ е процесуално допустима. Искът срещу [фирма] е предявен при условията на евентуалност.

Спазени са и разпоредбите на чл.108 от ГПК, чл.205 и чл.133, ал.2 от АПК, поради което така предявения иск е подсъден на настоящия съд, като предявен пред съда по седалището на юридическото лице, срещу което е предявен иска.

Поради редовност на исковата молба и допустимост на така предявения иск по смисъла на чл.204, ал.4 АПК, на основание чл.131, ал.1 и 2 от ГПК съдът следва да разпореди изпращане на препис от исковата молба заедно с приложенията на

ответника, да укаже правото му на писмен отговор в едномесечен срок, задължителното съдържание на отговора и последиците от неподаване на отговор.

По доказателствените искания на ищеца, съдът следва да се произнесе след като даде възможност за становище на ответника – с правото на отговор на исковата молба.

Водим от изложеното, съдът

ОПРЕДЕЛИ:

ПРЕПИС от исковата молба по делото ведно с приложенията към нея, да се изпрати на ответника Българска народна банка със седалище С. и [фирма].

УКАЗВА на ответниците, че имат право на писмен отговор на исковата молба, в едномесечен срок от датата на получаване на същата, който писмен отговор трябва да съдържа:

1. посочване на съда и номера на делото;
2. името и адреса на ответника, както и на неговия законен представител или пълномощник, ако има такива;
3. становище по допустимостта и основателността на иска;
4. становище по обстоятелствата, на които се основава искът;
5. възраженията срещу иска и обстоятелствата, на които те се основават, като задължително се посочат доказателствата и конкретните обстоятелства, които ще доказва с тях,
6. подпис на лицето, което подава отговора.

УКАЗВА на ответника, че към отговора на исковата молба следва да представи:

1. пълномощно, когато отговорът се подава от пълномощник;
2. всички писмени доказателства, с които разполага;
3. преписи от отговора и приложенията към него според броя на ищите.

УКАЗВА на ответниците, че ако в едномесечния срок за отговор на исковата молба, не подаде писмен отговор на същата в указания срок, не вземе становище, не направи възражения, не оспори истинността на представен документ, не посочи доказателства, не представи писмени такива или не упражни правата си по чл.211, ал.1 от ГПК– да предяви насрещен иск, по чл. 212 от ГПК – не предяви инцидентен иск, по чл.219 от ГПК - не привлече трето лице за да помага, губи възможността да направи това по-късно, освен ако пропускат се дължи на особени непредвидени обстоятелства.

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО не подлежи на обжалване, препис от същото да се връчи на ищеца и ответника.

Съдия: